

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань

та самостійної роботи

з дидактичним забезпеченням

з дисципліни

«ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА»

(для студентів денної і заочної форм навчання,
професійно-кваліфікаційного рівня «бакалавр»,
галузі знань 0601 «Будівництво та архітектура»,
напрямку підготовки 6.060101 «Будівництво»)

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з дидактичним забезпеченням з дисципліни «Економіка будівництва» (для студентів денної і заочної форм навчання, професійно-кваліфікаційного рівня «бакалавр», галузі знань 0601 «Будівництво та архітектура», напряму підготовки 6.060101 «Будівництво») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. Ф. Скала, М. П. Пан. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 18 с.

Укладачі: Г. Ф. Скала,
М. П. Пан

Рецензент: д.т.н., проф. В. І. Торкатюк

У методичних вказівках розглянуті основні питання, що підлягають вивченню на заняттях з економіки будівництва, вимоги, що ставляться до студентів на заняттях.

Рекомендовано на засіданні кафедри економіки будівництва,
протокол № 1 від 28.08.2010 р.

ВСТУП

Основною метою викладання дисципліни «Економіка будівництва» є формування системи спеціальних знань і практичних навичок аналізу показників господарсько-виробничої діяльності галузі з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Предметом вивчення дисципліни є економічний механізм функціонування галузі, формування та використання ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка будівництва» є:

- окреслити цільові характеристики діяльності галузі на ринку;
- сформувати програму виробництва продукції та її реалізації, ресурсне забезпечення виробничої програми;
- визначити складові ресурсного потенціалу та знайти шляхи його ефективного використання;
- засвоїти поняття: ринкова система, попит та пропозиція, виробнича програма, основні засоби, амортизація, нематеріальні активи, оборотні кошти, поточні витрати підприємства, собівартість продукції, собівартість видів продукції, склад поточних витрат, вивчення методів та прийомів аналізу, планування витрат у процесі діяльності;
- визначити поняття механізму формування та використання доходів і прибутків від різних напрямів його діяльності (виробничої, комерційної, зовнішньоекономічної, фінансової, інвестиційної тощо);
- оцінити ефективність господарської діяльності та знайти шляхи її підвищення;
- оцінити конкурентоспроможність підприємства та його продукції.

Важливим елементом оволодіння знаннями та навичками у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, який формує практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтує їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань та глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем будівельної

індустрії, чим підвищує якість професійної підготовки управлінських кадрів є **самостійна індивідуальна робота студента**. Методичні вказівки призначені для організації індивідуальної роботи студентів при вивченні дисципліни «Економіка будівництва».

У процесі вивчення дисципліни навчальними планами передбачається виконання студентами роботи з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних ними під час вивчення курсу «Економіка будівництва».

Кожний студент повинен виконати завдання самостійно згідно з варіантом, більш ґрунтовно вивчити відповідні нормативні документи та спеціальну літературу.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу дисципліни. Головним в цій роботі – опрацювання студентами вітчизняної і закордонної літератури, нормативних актів у сфері будівництва. Самостійна робота є інструментом опанування навчальним матеріалом у час, вільний від обов’язкових навчальних занять. Основними видами самостійної роботи студентів є:

- обов’язкове вивчення або закріплення матеріалу, отриманого під час лекцій;
- опрацювання та вивчення інформації з літератури, рекомендованої до вивчення;
- контрольна перевірка кожним студентом якості особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.

Передбачається робота над індивідуальним завданням у формі контрольної роботи (див. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економіка будівництва»).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Розділ 1

1. Загальна характеристика будівельної галузі.
2. Структура галузі, функціональні зв’язки, будівельні проекти, склад учасників будівельних проектів, організаційні та економічні зв’язки у процесах реалізації будівельних проектів.
3. Будівельна продукція, складові життєвого циклу об’єктів будівництва.

Розділ 2

1. Економіка і організація підприємств будівельної галузі. Будівельне підприємство – суб’єкт господарювання.
2. Організаційно-правові форми підприємств.
3. Основні виробничі фонди.

4. Амортизація основних фондів.
5. Показники ефективності використання основних фондів.
6. Обігові кошти. Призначення елементів обігових коштів.
7. Визначення нормативних обсягів обігових коштів.
8. Показники ефективності використання обігових коштів.

Розділ 3

1. Економіка і організація праці в будівництві. Організаційні та економічні застави оплати праці в будівництві.
2. Система оплати праці.
3. Ефективність праці.

Розділ 4

1. Фінансова діяльність галузі.
2. Показники визначення ефективності виробництва та загальної діяльності в будівництві.

Розділ 5

1. Оцінка вартості реалізації будівельних проектів.
2. Поняття і економічна сутність вартості будівельної продукції.
3. Кошторисна документація.
4. Техніко-економічні показники будівництва.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів – поточне оцінювання знань студентів виконується під час проведення занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента щодо виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
- здатність до виконання завдань проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного завдання.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Оцінювання знань студентів проводиться за 4 бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, логічно й обґрунтовано;
- уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її й обґрунтувати ухвалені рішення;
- упевнено відповідати на запитання викладача й без зауважень з його боку.

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й складно;
- не вагатися у виборі рішення при аналізі запропонованої логічно;
- уміти обґрунтувати ухвалені рішення;
- добре відповідати на запитання викладача.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції щодо її розв'язання;
- вірно відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії;
- допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у п.3.

Оцінка знання матеріалу, оцінюється за 4-рибальною системою та згідно з «Методикою переведення показників успішності знань студентів» переводиться в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 1).

Таблиця 1 – Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
1	2	3	4
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90-100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80-90 включно
	Добре – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70-80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60-70 включно
	Достатньо – виконання відповідає мінімальним критеріям	E	більше 50-60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно* – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX	більше 25-50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F	від 0-25 включно

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТЬ

Модуль 1

ЗМ 1. Основи економіки будівельної галузі

Тема 1. Економічні основи функціонування галузі

1. Історія розвитку.
2. Суб'єкти діяльності та їх взаємозв'язки.
3. Визначення класифікації продукції.

1. Мета заняття: освоїти історію розвитку будівельної галузі; навчитися виділяти основні фактори в організації будівельної справи; ознайомитися з основними засадами будівництва України й світу; вивчити ознаки, за якими здійснюється класифікація будівельних складових.

2. Методика проведення практичної частини заняття: обговорення питань, які виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції, тестовий контроль знань студентів.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Історія розвитку будівництва.
2. Основні фактори в організації будівельної галузі.
3. Будівництво в Україні й світі.
4. Класифікація продукції.

4. Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей на теми з історії будівництва, правова основа діяльності.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Етапи розвитку будівництва.
2. Основні поняття й термінологія.
3. Ознаки, за якими виконується класифікація.

6. Джерела: основні [1-7]; додаткові [8-31].

Модуль 2

ЗМ 2. Основи економіки будівельного підприємства

Тема 1. Економічні та правові основи функціонування будівельного підприємства

1. Економіка і організація підприємств будівельної галузі. Будівельне підприємство – суб'єкт господарювання.
2. Організаційно-правові форми підприємств.
3. Основні виробничі фонди.
4. Амортизація основних фондів.
5. Показники ефективності використання основних фондів.
6. Обігові кошти. Призначення елементів обігових коштів.
7. Визначення нормативних обсягів обігових коштів.
8. Показники ефективності використання обігових коштів.

1. Мета заняття: вивчення ознак підприємства, методів управління, засобів виробництва, організації обігових коштів та визначення ефективності їх використання.

2. Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів отриманих на лекції, тестовий контроль знань студентів.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Організаційно-правові форми підприємств.
2. Основні виробничі фонди.
3. Амортизація основних фондів.
4. Показники ефективності використання основних фондів.
5. Обігові кошти. Призначення елементів обігових коштів.
6. Визначення нормативних обсягів обігових коштів.
7. Показники ефективності використання обігових коштів.

4. Контроль самостійної роботи студентів: виконання контрольних робіт з поставлених питань.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні питання:

1. Визначення будівельного підприємства як суб'єкта господарювання.
2. Організаційно-правові форми підприємств.
3. Основні виробничі фонди.
4. Амортизація основних фондів.
5. Показники ефективності використання основних фондів.
6. Обігові кошти. Призначення елементів обігових коштів.
7. Визначення нормативних обсягів обігових коштів.
8. Показники ефективності використання обігових коштів.

6. Джерела: основні [1-7]; додаткові [8-31].

Модуль 3

ЗМ 3. Основи економіки праці в будівництві

Тема 1. Економічні та правові основи праці в будівництві

1. Економіка і організація праці в будівництві.
2. Організаційні та економічні засади оплати праці в будівництві.
3. Система оплати праці.
4. Ефективність праці.

1. Мета заняття: вивчення організаційних та економічних засад будівельного виробництва, систем оплати праці та оцінки її ефективності.

2. Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Економіка і організація праці в будівництві.
2. Організаційні та економічні засади оплати праці в будівництві.
3. Система оплати праці.
4. Ефективність праці.

4. Контроль самостійної роботи студентів: підготовка до виконання контрольних робіт за поставленими питаннями.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні питання:

1. Особливості економіки і організації праці в будівництві.
2. Організаційні та економічні засади оплати праці в будівництві.
3. Система оплати праці.
4. Ефективність праці.

6. Джерела: основні [5]; додаткові [8-31].

Модуль 4

ЗМ 4. Фінансова діяльність галузі

Тема 1. Економічні і правові основи фінансування в будівництві

1. Фінансова діяльність галузі.
2. Показники визначення ефективності виробництва та загальної діяльності в будівництві.

1. Мета заняття: вивчення методів і принципів.

2. Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

3. Питання до теоретичної частини заняття:

1. Основні джерела фінансування будівельної галузі.
2. Інвестиції у будівництво. Форми інвестицій.

3. Визначення показників ефективності виробництва та загальної діяльності в будівництві.

4. Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей на теми фінансової діяльності будівельних підприємств.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: студент при підготовці до заняття повинен знайти відповіді на наступні питання:

1. Сутність фінансів як джерела діяльності в будівництві.
2. Визначення порядку та джерел фінансування будівельних проектів.
3. Сутність ефективності вкладень в будівельну галузь та окремі проекти.

6. Джерела: основні [1-7]; додаткові [8-31].

Модуль 5

ЗМ 5. Вартість будівельних проектів. Техніко-економічні показники будівництва

Тема 1. Оцінка вартості реалізації будівельних проектів та техніко-економічні показники будівництва

1. Оцінка вартості реалізації будівельних проектів.
2. Поняття і економічна сутність вартості будівельної продукції.
3. Кошторисна документація.
4. Техніко-економічні показники будівництва.

1. Мета заняття: вивчення методів і принципів.

2. Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, які виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

3. Питання до теоретичної частини заняття:

1. Які нормативні документи є основою визначення вартості будівництва.
2. Склад кошторисно-інвесторської документації.
3. Порядок складання локальних кошторисів.
4. Порядок складання об'єктних кошторисів.

5. Зведений кошторисний розрахунок. Призначення. Сутність глав зведеного кошторисного розрахунку.
6. Порядок визначення техніко-економічних показників.

4. Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей на теми визначення вартості реалізації будівельних проектів.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні питання:

1. Склад кошторисно-інвесторської документації.
2. Автоматизація складання кошторисної документації. Загальний огляд систем автоматизованого випуску кошторисів.
3. Обґрунтування доцільності того чи іншого засобу складання кошторисної документації.
4. Економічна, соціальна та інша доцільність реалізації будівельних проектів.

6. Джерела: основні [1-7]; додаткові [8-31].

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Список літератури

Нормативна

1. Закон України про будівництво.
2. ДБН Д.1.1-1-2000 «Правила визначення вартості будівництва».
3. «Правила складання кошторисної документації і визначення базової і розрахункової кошторисної вартості будівництва» (ДБН IV-16-98).

Основна

4. Рогожин М. П., Гойко А. Ф. Економіка будівництва: Підручник. – К.: Кондор, 2003. – 389 с.
5. Еслінова Н. І. Економіка праці і соціально-трудові відношення: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 464 с.
6. Кічель В. Р. Математичні методи ринкової економіки: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 152 с.
7. Мельник В. Основи економічного аналізу: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 216 с.
8. Экономика предприятия: Учебник / Под ред. А. Добрынина. – С-Пб.: Интерком, 1999. – 448 с.

Додаткова

9. Абчук В. Задачник по экономике. 300 бизнес-шансов. – С.-Пб.: Деан, 1999. – 168 с.
10. Бляхман В. Экономика фирмы: Учеб. пос. – С.-Пб.: Изд-во Михайлова, 1999. – 279 с.
11. Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчан М. І. Економіка підприємств: Навч. посібник. – Львів: «Сподом», 2000. – 212 с.
12. Бойчик І. М., Хопчан М. І., Харів П. С., Піча Ю. В. Економіка підприємства: Навч. посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. Друге видання, виправлене і доповнене. – К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ». – 2000», 2001. – 298 с.

13. Вихрущ В. Л. Бізнес-план – основа успіху. – Тернопіль: Лілея, 1996. – 83 с.
14. Витвицкая М. С, Киселев А. П. Методические рекомендации по составу затрат, включаемых в себестоимость продукции, работ и услуг на предприятиях, фирмах и других структурах. – К., 1993.
15. Вихрущ В. П. Тирпак І. В. Економіка нових форм господарювання. – Бучач, 1994. – 120 с.
16. Вихрущ В. П. Основи бізнесу: Підручник. – Том 1. – Тернопіль: Збруч, 1998. – 200 с.
17. Воєводин С. А. Экономический механизм управления промышленным производством. – К.: Вища школа, 1991. – 166 с.
18. Гальчинський А. С, Ещенко П. С, Палкій Ю. І. Основи економічних знань: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1999. – 544 с.
19. Грызунов В. Экономика предприятия: Учеб. пос. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 208 с.
20. Гаврилюк Л. І. Економіка підприємства: Навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 152 с.
21. Глухое В. В. Экономика малого предприятия. – М.: Смолин плюс, 2000. – 270 с.
22. Горфинкель В. Я. и др. Экономика предприятия. Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 742 с.
23. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посіб. / За ред. Й. М. Петровича. – 3-тє вид., випр. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 405 с.
24. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. І. Редкол, С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 840 с.
25. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / С. Ф. Покропивний, Г. О. Швиданенко, О. С. Федоти та ін. / За ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного. – КНЕУ, 2000. – 328 с.
26. Економіка підприємства: Навч. посіб. / За ред. А. В. Шегди. – К.: Знання-Прес, 2001. – 335 с. Економіка підприємства. Навч. метод. пос. для самостійної роботи. – К.: КНЕУ, 2000. – 248 с.

27. Экономика предприятия: Учебник / Под ред. А. Добрынина. – С-Пб.: Интерком, 1999. – 448 с.
28. Экономика предприятия. Конспект лекций в схемах. – М.: Приор, 1999. – 112 с.
29. Швиданенко Г. О., Оголь О. В., Заїкіна В. В. Приватизація державних підприємств: Навч. посібник. – К.: ТЗМН, 1996. – 224 с.
30. Штефанич Д. А., Вашків П. Г., Штефанич О. Д. Бізнес-план фірми. – Тернопіль, 1997. – 144 с.
31. Экономика предприятия / Под ред. Горфинкеля В. Я., Купорякова З.М. – М.: ЮНИТИ, 1996. – 367 с.
32. Экономическая стратегия фирмы: Учебное пособие / Под ред. Грозова А. П. – С.-Пб., 1995. – 414 с.

Ресурси Інтернету

- www.rada.gov.ua – Сервер Верховної Ради України.
- www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України.
- www.ukrpravo.com – Українське право.
- www.ezi.ru – Енциклопедичний словник.
- www.kmu.gov.ua – Сайт органів Виконавчої влади в Україні.
- www.ksame.kharkov.ua – Сайт Харківської національної академії міського господарства.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	5
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ	5
СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	7
МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТЬ	9
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ	15

Навчальне видання

Методичні вказівки

до виконання практичних завдань
та самостійної роботи

з дидактичним забезпеченням

з дисципліни

«Економіка будівництва»

(для студентів денної і заочної форм навчання,
професійно-кваліфікаційного рівня «бакалавр»,
галузі знань 0601 «Будівництво та архітектура»,
напрямку підготовки 6.060101 «Будівництво»)

Укладачі: **Скала** Геннадій Федосійович,
Пан Микола Павлович

Відповідальний за випуск *В. І. Торкатюк*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Г. О. Павлова*

План 2010, поз. 292 М

Підп. до друку 12.12.2011 р.

Формат 60×84/16

Друк на ризографі.

Ум.-друк. арк. 0,8

Зам. №

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12.05.2011 р.